

РЕФОРМА СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ: МОДЕРНІЗАЦІЯ, ВИКЛИКИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Микола ОНІЩУК

ректор Національної школи
суддів України

Національна школа суддів України здійснює комплекс заходів з модернізації суддівської освіти, спрямованих на реалізацію Дорожньої карти (розділ 23) щодо вступу до ЄС.

На порядку денному - робота з вирішення низки завдань, пріоритетними серед яких є впровадження регулярного оцінювання суддів, проведення початкової підготовки новопризначених суддів та врахування низки рекомендацій експертів за результатами експертної місії ТАСЕІХ, зокрема, щодо впровадження в навчальний процес стандартних операційних процедур (СОП).

МОДЕРНІЗАЦІЯ СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ:

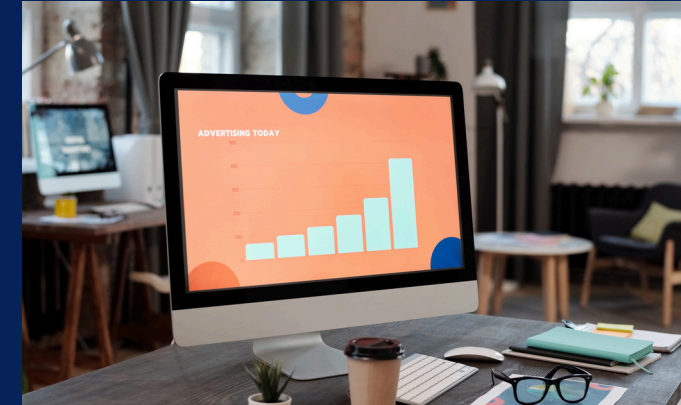

- Заверджена Стратегія розвитку суддівської освіти в Україні на 2026-2030 рр. (синхронізована зі Стратегією EJTN).
- Створена Навчальна лабораторія з вивчення права ЄС. Підготовлений комплексний план з поширення знань з права ЄС серед суддів. З цією метою розширено міжнародне співробітництво з EJTN, ERA, EIPA, FRA.
- Розроблена концепція індивідуальної освітньої тректорії судді, включно з використанням механізмів стажування суддів у судах вищих інстанцій.
- Імплементований новий інструмент у навчальний процес - подкасти з актуальних тем особистісного та професійного зростання суддів (усього 25).
- Упроваджений щорічний Каталог навчальних заходів НШСУ - понад 120 тем.

МОДЕРНІЗАЦІЯ СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ:

- Оновлені регуляторні положення щодо оцінки ефективності навчального процесу суддів та методологію виявлення навчальних потреб суддів, впроваджуються стандартні операційні процедури (СОП) щодо розробки та викладання навчальних матеріалів.
- Визначено пріоритети щодо освітніх тем для суддів – гендерна рівність, доброчесність та професійна етика, верховенство права, лідерство (зокрема лідерство жінок), захист вразливих груп, протидія домашньому та гендерно зумовленому насильству, диджиталізація правосуддя, електронні докази, антикорупційна тематика.

МОДЕРНІЗАЦІЯ СУДДІВСЬКОЇ ОСВІТИ:

- Здійснено ребрендинг вебсайту та переклад нормативно-правової бази НШСУ англійською мовою.
- Створено Центр із питань комунікацій.
- Затверджений конкурсний порядок заміщення вакантних посад керівного складу НШСУ на основі строковості призначень.
- Започатковано щорічний День відкритих дверей Школи (перший тиждень жовтня).
- Оприлюднено повний текст звіту НШСУ за 2025 рік.

Регулярне оцінювання:

- »» Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (стаття 90);
- »» Положення про регулярне оцінювання судді, затверджене рішенням ВККСУ від 29.09.2025 № 181/зп-25.

Здійснюється з метою виявлення індивідуальних потреб судді щодо вдосконалення, стимулювання його для підтримання кваліфікації на належному рівні та професійного зростання:

- »» викладачами (тренерами) НШСУ за результатами підготовки шляхом заповнення анкети;
- »» іншими суддями відповідного суду шляхом анкетування;
- »» самим суддею шляхом заповнення анкети самооцінки;
- »» громадськими об'єднаннями шляхом незалежного оцінювання роботи судді в судових засіданнях.

Регулярне оцінювання:

За результатами кожного тренінгу під час підготовки (тижневі навчальні заходи з підтримання кваліфікації) судді викладач (тренер) заповнює стосовно судді анкету оцінювання, що містить:

1) оцінку:

- оволодіння суддею знаннями, вміннями, навичками;
- акуратності й своєчасності виконання завдань;
- аналітичних здібностей, спроможності оцінювати інформацію;
- вміння взаємодіяти з колегами (спроможності вести переговори, працювати в команді, працювати під тиском тощо);
- комунікаційних навичок (навичок складення документів, усного мовлення тощо);
- сильних сторін судді;

2) рекомендації судді щодо напрямів самовдосконалення або проходження додаткового навчання.

З метою впровадження регулярного оцінювання НШСУ розробила:

- » методичні рекомендації щодо проведення регулярного оцінювання судді викладачами (тренерами) НШСУ за результатами тренінгу; судді іншими суддями відповідного суду; самооцінювання судді; громадськими об'єднаннями - очікується затвердження рішенням ВККСУ;
- » програми курсів для суддів і представникам громадських об'єднань для проведення регулярного оцінювання судді.

Початкова підготовка суддів, які не мають досвіду відправлення правосуддя

Особа, призначена на посаду судді та в якої відсутній стаж роботи на посаді судді, проходить початкову підготовку в Національній школі суддів України тривалістю не більше 350 академічних годин та не довше двох місяців.

(ч. 3 ст. 89 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»)

Ключові ВІКЛИКИ

- 1 Організація навчального процесу в умовах поетапного призначення суддів, як наслідок - нечисленні групи за спеціалізаціями.

Початкова підготовка суддів, які не мають досвіду відправлення правосуддя

Ключові виклики

- 2 Поєднання очного і дистанційного навчання.
- 3 Упровадження практично-орієнтованого навчання (практики) в судах як складової початкової підготовки, формування корпусу суддів-наставників.
- 4 Складність із залученням до викладання діючих суддів (нестача суддівських кадрів, надмірна завантаженість суддів, інше).

Початкова підготовка суддів, які не мають досвіду відправлення правосуддя

Ключові виклики

- 5 Відсутність у НШСУ власних приміщень з належними безпековими умовами.
- 6 Недостатність фінансування для оплати (оренди приміщень і супутніх із цим витрат, договорів цивільно-правового характеру для залучення суддів-тренерів до викладання.